

מסורת הש"ס

(א) ז"ל כשמתעורר יעזב"ל
(ב) גי' רייף ורליש רבא,
(ג) לעיל נד: וש"נ, (ד) ז"ל
ארישן פ' חזקת דפרסאי
בלא שטר מ' שני. ערוך ערך
אריש א"ל, (ה) לקמן קיט.
קב: קסה: בזכרות נא:,
(ו) ז"ק סא. פאה פ"ב מ"א
מנחות עא: (ז) לעיל ג: ע"ש
הג' רב אסי א"ר יוחנן,

הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ם ד"ה דינא וכו'
בהגוזל בתרא אמר רבא
מדע: (ב) ד"ה ולא הוה
לית כ"ל וימינא הסם נמחק:
(ג) ד"ה הנחל כגון נחל
אימן: (ד) ד"ה והשטות
וכו' מקום שמי גשמים
שוללין שם וכו' שמהולקת
על לאפשיה:

מוסף רש"י

[illegible]

מוסף תוספות

א. ח"ל הרצנו יונה; ואינו דומה למי שיש עליו בע"ח וכו' לפי שהנכסים של לזה אלא שמשועבדין לבע"ח אבל אם שנחתים לשלם, טסקא אין לו כלום בקרקע עד שיפרענה, שהרי משפט המלך שהוא ראוי למבור כל הקרקע לכל מי שירצה א"פ שאין הטסקא אלא דבר מועט, ועוד שבע"ח צריך תביעת ב"ד, ושומא והכרזה, והמלך אינו צריך לכל זה.

רבינו גרשום

בארשתא דפרסאי. דרדוקה
 לא פסיטא לא הוה ארית
 אפי' הוה חוקית קרנא; שני:
 ותי ויהויה. בעלי תולות:
 שניו ארית לטסקא. שקנו
 שדו לא ארית שטנלה
 ממנו מחמת שרביחין
 דהוה; ובניה וביני. משום
 דלאו דמלכותא וריתא דאמר
 דמאן ריהיב ספקא ליכול
 שדא שדו לא ארית
 שטנלה ממנו בשביל שדא
 שני ורגולתא אין
 שטנלה לקות משום דכרא
 ארקוקה בבר מנה. כלום
 דהיש עצמו משעבד
 לכרא וריתא שדו לא הוה
 להם ליכול שדו בשביל
 שדו שדו לא ארית שער
 דכרא משעבד לכרא. וכי'
 שדו. אפי' מכרו שדו
 משום הכרחת כרא הוה
 מכרה: א"כ בטלת דרית
 שדו. והכריז. א"כ הוא אפי'
 נכסין משעבד לכרא דכרא
 שדו לא ארית לא זמן
 דלא ארית איתן מוחזקין
 נכסין בידו ואפי' לא ריש

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נה.

רמב"א ב' מ"י פ"ח מהל'
גולה הל' י' סג
עשין עג טו"ש ח"מ ס'
סעט סעף' ד'
רמב"ג טו"ש ח"מ ס'
רעט סעף' י' נהגס'
רמב"ד ה' טו"ש ע"מ ס'
קסס סעף' ו' וע"ש כל
דני המסס:
רמב"ו מ"י פ"ח מהל' וזה
ומתנה הל' י' סג
עשין פכ טו"ש ח"מ ס'
ערה סעף' ד'
רמב"ז ז' ח' מ"י פ"ח מהל'
דמה עניינ' הלכה ב'
מגו:

רבינו גרשום (המשך)

אינה ממוחזקת הקרקע על
אין הכבוד נוטל פ'
שנים בה: אלה הפסק
ומית בירם. כהנאו וסא
מש מקול פ' שנים וממנהו
שעתה שטרק סקק וכרנא
החוקק בירו: ואמר לו
למלכא דהו' הנא ביר דרבי
הרשע. אמר אפי' שרי
למלכא משכבד לרנא: לרנא:
הוא. אן הלה כר' והא
בירה דר' הרשע. והא
דקאמר פסרי הלכ' כותיה
לאקמא מלחא דרבי.
למלכא מלחא דרביה:
שמן וגילי לכוכב שטר
השקיה לאותן הלוקחין פ'
ההוכסין כר' ארעא לרנא
ומש' אור הלכ' כותיה
הוא כר' שטרק וסא
לז קלים שרי תרביח
לרנא שכן ולעולם
אמר אן הלה כר'
הוא: פדריטא מייטא כר'
הוא כר' לית ליה שטרק
לעוסק בתן אן חסות
בשום דבר אלא בשללות
אין חסות. מייטא כר'
שצריך לו לאתור פדריט
לית חלקו בעל בן
הצור לשכבוד שר העיר:
הר"ם. דצריך לית חלק:
אצילתיה כר'. שחציה מיל
בני צורא שטרק אן ליה
הוא שטרק שטרק אן ליה
כלום ליתן ק' ושעמ פ'
והצוחו על פחה וגיצל על
חלק: חייב לסייע: אבל
פדריק. היינו שר העיר
מעצמו נתן לו לאתור
לעוסק שטרק אין חסות
ליקח מזה כלום שיעמ
ושמיה אור דרמי ליה
אין צריך לית עמיה
הפס' יעצור. וזה הדין
הוא על דער שטרק וזה
ליהיבא בין שרד אחרת:
הוצבם. סא אילן אן
נוטין שטרק לרנא וכלא
אין במקום שנוטין חסות
וירידו דר' תהנח ומש'
נוטעין אתן על הגבולין
פסוק. וזה להבחינה לפסוק.
ומש' אור מסיפקין בן
לרנא [שאם ה'] באת
משדורת אור מוספקין
כל אחת כמצא אן כצבא
ק' ער גאל ער המצר
הערק חסות הצבא:
לפאה לרשומא. אן
היה חסין. כר' לפאה שר
היה חסין שר צריך
להניח שר פאוס משום
הוא הפסק אלא יקוצר ל'
השדורה ויניח אתה על
כלול לרשומא נמי אינו
חסין. כר' דרמפרש לרנא
לחכתי מקומה ל' בשרה
והרשומא הלה ממצר
לחלן אן כמצב הלה ממצר
אין ירד אן נכנסתי ואמר
החצומא מעב למצר אן
החצומא אמר' דרמפרש סמא
ולא הן הפסק לרשומא
היה מצר חוצב: אפי' לפאה
והרשומא. הן הפסק הלה
אן מצר חצב רתנן אן
שן שר שמיטת שוליים ס'
אין חסין

אם בן בשלל ירושת בנו. דבשלמא מכל אדם שיש עליו כתובת
אשה ובעל חוב אף על פי שנכסים משועבדין להן מימי אבן
ירושלם בנו הכבוד בטילה משום דמלוה ואשה מחסרי גוביינא וזריכי
אדרכתא ואכדומא ושומא אבל למא המלך אפילו קרקע שוה אלף זוז
משועבדת לדבר מועט והקרקעות
עיקרן של המלך וכבר הוא מוחזק
ולא מחסרי^א גוביינא. ר"י ור"ם:
אנדרסקי. פי' כותבי שטרות
המלך דליסקא הוא
שטר כדאמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף
קכ"ד) האי מאן דנקיט דיסקא מנכ"ד
הגדול ובפסקי השולח (גיטין דף ל"ג)
מעיקרא במאי אפיקינהו דביסקי:
ד"ק

י' ל' עוקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל
 (א) ואריסותא דפרסאי עד מ' שנין איהי זהרורי דובין
 זניי וה"מ למסקא אבל לכרנא לא מ"ט כרנא אקרקה
 בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכדא משתעבדי
 אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמימר א"כ במלת
 ה ליה ראוי (א) ואין הבכור נוטל כראוי כבמוחזק א"ל
 מי אלא מה אית לך למימר דיהיב טסקא ומית הכא
 אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי
 ו כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי
 דרב רב אשי יפרדכת מסייע מתא וה"מ דאצילתיה מתא
 שמיא היא אמר רב אסי א"ר יוחנן יחמצר והחצב מפסיקין
 פאה ושומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו
 אי היא דתנן (א) ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשולולית
 ודרך

[illegible]

דכך

לַיַעֲבֹד לִי מֶרַכָּאִידְךָ דְּשִׁמּוּאֵל. כִּיּוֹן דְּכִשְׁמוּאֵל סְבִירָא לָךְ וְלֹא לִיקֵינִי אֲלֵהּ
הִיהוּא פּוֹרְטָא דְרַפְקָא. וְהָא לֹא מִנִּי לְמִימֵר לַיַעֲבֹד לִי מֶרַכָּאִידְךָ דְּשִׁמּוּאֵל
לְחַמְרָא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְלֹא לִיקֵינִי אֲלֵהּ בְּשִׁטְרָא דִּיכּוּן דְּמוּדֵי רַב
הִיהוּא דְּשִׁמּוּאֵל אֲמַרְהּ לַהֲיֵיא דְנִכְסֵי אֲגַר הָרִי הֵן כְּמַדְבַּר עַל כְּרַחֵךְ זָקוֹק
לְחַמְרָא אֲחֵתָא לְתַרֵּךְ דָּלָא תַּקְסִי שִׁמּוּאֵל
וְכַדְפִּרְשִׁית עֲלִיל: אִין
וּמִיִּזְיִין דִּי. כְּשִׁמּוּאֵל: וְכֵן הִיוּ רְבוּתֵיהּ
וְכוֹ. כֹּל זֶה שֶׁלָּח רַב הוּנָא בֵּר אֲזִין:
דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. בְּהַגְזֹל (6) קָמָא
(7) דִּי (8) דִּי קִיב: אֲמַר תַּדַּע דְּקִטְלוּ דִּיקְלֵי
וְגוֹשְׁרֵי גִשְׁרִי וְעִבְרִין עֲלִייהּ: דִּיאֲרֵיא
דְּפִרְסָאִי אֲרַבְעִין סִנִּין. חֻקַּת פִּרְסִי
שֶׁנִּי הִיא עִי דִּינָא דְּמַלְכוּתָא
לְחַמְרָא דָּלָא קִי אִישֵׁי אֲלֵהּ בְּשִׁטְרָא
מִמֵּיהּ אִם הִחֲזִיק בָּהּ עֲבוּרֵי מִ' שֶׁנִּי
וְזֵא יִשְׂרָאֵל וְקֵנָה מִמֶּנּוּ הִיוּ קִנֵּי גִמּוּר
וְלֹא יוֹכֵל יִשְׂרָאֵל אֲחֵר לִוְמַר שְׁלִי הִיא
שְׁגוּהָ עֲבוּרֵי מִמֵּי וְאֵעִ"ג דִּלְחַמְרִין
(9) וְעַל דָּף (10): יִשְׂרָאֵל הִבָּא מִחֲמַת
עֲבוּרֵי אִם הִיא הוּא כְּעֲבוּרֵי וְאִין לוֹ חֻקָּה
אֲחֵלָּא בְּהִיא שְׁטָרָא שְׁמַרְהּ יִשְׂרָאֵל
לְעֲבוּרֵי הִבָּא שֶׁ לוֹ חֻקָּה. אִם יִמֵּי אֲחֵלָּא
לְאֵשְׁמוּעִין דִּלְעִ"ג דְּבִשְׂאֵר מִקּוּמוֹת
הִיא חֻקָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּגִ' שֶׁנִּי בִּזְרָךְ
פִּרְסָא אִינֵה חֻקָּה בְּפֻחוֹת מִמֵּי שֶׁנִּי
דִּינָא דְּמַלְכוּתָא הוּא שֶׁס כֵּן: הִי
הִסְתֹּרִי. בְּעִלֵּי נַחֲלוֹת הַעֲזִירִים קוּיִם
מִעֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ שְׁדוֹת עֵינֵי הַעִיר אִין
יִמְכְּלוּן לִימָן הַטֶּסֶקָא לְמַלְךְ וְהִי פּוֹרְעִין
אֲחֵת הַמֶּס וּמְחִיזִין בְּהַרְקָעוֹת שְׁבָלִי

ההם שכן דינא דמלכותא דמאן דיהיב טסקא ליכור ארעא כדאמר ר' שמואל מוכרין קיים דדינא דמלכותא דינא ואם יחזרו צעלים ראשוני והני זרוריו כלל דרזנייהו זבני: וזרוריו. על שם נחלה שקרוי זיהרא ופירדק: והילך תלת מייל קמייאת דינא דמלכותא דינא ובאריאקא מיילי. דרזנייהו זבני אי זבין לטסקא בשביל מם הקרקע של מוכרו להם עבדי המלך הקרקעותיו של זה לא הוו זבני דאין זבין מם הקרקע: אקרקפתא דגברא מנת. או תפסוהו בעד שיתן מאן דרדא. שכר נתלוש מן הקרקע ונמתיין כדלו וכל שכן קרקע רב הוי דינא דמלכותא: שערי דרדא. כלומר כל מטלטלין שיש לו בעד כאשר לו ומי שיקנה מעבדי המלך בין קרקעות בין מטלטלין ויתקיים הכתוב דכתיב (דברים כה) ככל אשר ימלא לו הרי באותה שפרע עדיין כרגא דשנה זו הוה ליה ממונו ראו דלינו מוחזק בו כללנו לאלו אתקפתא מעלייתא היא דאיכא למימר אין הכי נמי תצטל ותצטל לו אי הכי אפי' טסקא נמי. רב אחי הוא דקפריך עליה דאמימר הכי דכי לדרבי הכל אי"כ בטלת קרקעות וירשת בנו הזכור: אלא מאן דאיתא הנה בחתלת חסרה ומית דקד סוף השנה אינה משועבדת למלכותה. לית הלכתא כהו הוה דביר דרב הוה ליה משעבדי ליה דכרגא אקרקפתא דגברא מנת ואינהו ספרי דרדא דאמרי הלכתא על מירת קרקעות שנמכרו לכרגא ובאו לומר דמשעבדי לכר השטרות ונמכרו הקרקעות והדרי זבני: פירדק. אדם צטל ממלכא. הוא חייב צטול הקהל ואף על פי שהוא אינו עושה ריוח צע המלך היו מוצעים לו לבדו והם הציניהו והקלו במשאו צטענות העולין יותר כגולן רגיל ליקח מהבולן מם קאזו לשנה ובאו הקאזו ויהי שואלין לזה יותר ואפי' הפטוריו ופטוריו ומה שילגבות מכל בית וזית מכל איש ואיש עד שיעלה החשדון למסן צטול וסבורין היו שאין לו ממון וגזל כל המס מכל השאר אף על פי שהוא שמחלו לו: המצר והחלצ כו'. ב' שדות של גר ומצר אחד ציניה קנה כדאמר רבי יוסי בר חנינא לעיל בשמעתתא^א. והוא הדין אם עשב שבו תיחס יהושע את ארץ ישראל [ולקמן ט]. לפי שיעור ויונק כנגדו ואי שמשגיגין גבול רעיהן וזה אינו משיג גבול אחר: אבל לענין פאה על שיהם הוואל וסמוכין זה לזה דמן התורה אין מצר מפליג קרקע וסאחד שדה אחת דהא אפילו בשדה אחת איכא למ"ד לא קנה אלא מקום אחד וסאחד שדה אחת דחוקה מעלייתא צעין שיחוקה בכל השדות: פאה וטלומאה. דמאי שנה מחוקה: פאה מאי היא. לגבי מלא כרתי כחל איתן אלא לא יעבד בו ולא יורע [דברים כה] קרקע קשה מלא כרתי לליר (ב"ק דף סא). מאי שוליתא אמר רב יהודה אמר שמואל (י) שש

דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק: אי הכי אפי' טסקא נמי, אם מת ולא יהב טסקא

(א) נראה ד"ל לשני שדות.